

О. В. КУЛЬТЕНКО

ПРО ПЕРСПЕКТИВИ ЗАКОНОДАВЧОГО РЕГУЛЮВАННЯ В УКРАЇНІ СТВОРЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ТА РОЗПОВСЮДЖЕННЯ ГЛУШНИКІВ РАДІОСИГНАЛУ СУПУТНИКІВ ДЛЯ (ДО) ПРИЙМАЧІВ ГЛОБАЛЬНОЇ СИСТЕМИ ПОЗИЦІОНУВАННЯ

Розглянуто передумови виникнення пристроїв «глушників» мобільних телефонів. Аналізуються особливості законодавчого регулювання використання глушників радіосигналу супутників приймачів глобальної системи позиціонування у різних країнах світу. Запропоновано законодавцю врегулювати в Україні питання створення, використання та розповсюдження глушників радіосигналу супутників для (до) приймачів глобальної системи позиціонування.

Ключові слова: законодавство, пригнічувач сигналу, глушник, блокіратор, антитрекер, GPS пристрій, мобільний телефон.

Рассмотрены предпосылки возникновения приспособлений «глушителей» мобильных телефонов. Анализируются особенности законодательного регулирования использования глушителей радиосигнала спутников приемников глобальной системы позиционирования в разных странах мира. Предложено законодателю урегулировать в Украине вопросы создания, использования и распространения глушителей радиосигнала спутников для (к) приемников глобальной системы позиционирования.

Ключевые слова: законодательство, глушители, персональный глушитель, мобильный телефон.

Examined pre-conditions devices of «jammers» of mobile telephones. Analyzed the features of the legal regulation of the use of silencing signal to satellites global positioning system receivers around the world. It is proposed the a legislators in Ukraine to resolve the question of creation, use and distribution of silencing signal to satellites(up to) global positioning system receivers.

Keywords: legislation, jammers, personality jammer, mobile phone.

Апарат Верховної Ради України не встигає здійснювати функції правового забезпечення парламенту у зв'язку зі стрімким розвитком прогресу. Це стосується і забезпечення розробки проектів врегулювання питань використання таких нових технічних засобів як мобільні телефони.

Швидке поширення мобільних телефонів на початку ХХІ ст. призвело до появи таких проблем, як втручання у приватне життя людини, промислове шпигунство і таке інше. До того ж у суспільстві все більше і більше наростало невдоволення з приводу здійснення телефонних дзвінків у транспорті, кінотеатрах, ресторанах та інших суспільних місцях: часом зручність користування стільниковим телефоном для одних людей заподіює незручності для інших. Сьогодні громадянам різних країн, швидше за все, хочеться надійно забезпечити своє життя від втручання у свій особистий простір. З цією метою зараз більшість людей купує і використовує так звані «глушилки» мобільних телефонів різних частотних діапазонів, починаючи від пригнічувачів стільникового зв'язку і до широкого спектру тих, що блокують радіосигнали.

У зв'язку з цим вибір теми про законодавче підґрунтя використання «глушників» мобільних телефонів є надзвичайно актуальною, адже люди з різних країн, придбавши ці пристрої у вільному продажу, навіть не мають уявлення про те, чи

дозволено використання «глушників» у власних потребах в тій чи іншій країні, та, які санкції чекають на них у разі порушення законодавства.

Загалом проблемні аспекти використання «глушників» мобільних телефонів, а також цілі та способи їх застосування висвітлюють у своїх працях зарубіжні вчені: Ніхад Діб (Nihad Dib); Ахмад Наса Раджа Мохамад (Ahmad Nasr Raja Mohammad), Ахмад Судкві Хусейн Абдул-Рахман (Ahmad Sudqi Hussein Abdul-Rahman), Майк Елган (Mike Elgan), Берін Сзока (Berin Szoka).

Необхідно зазначити, що раніше глушники розроблялися виключно для використання військовими та органами правопорядку в боротьбі зі злочинцями¹. Деякі пристрої були спеціально сконструйовані для запобігання використання радіо-керованих бомб. З часом компанії, які спочатку виробляли глушники виключно за держзамовленням, під впливом попиту на ці пристрої серед цивільного населення налагодили продажі глушників. Відтоді попит на цю продукцію повільно, але впевнено зростає, особливо в більшості густонаселених регіонах. «Глушники» мобільних телефонів є дешевшою альтернативою таким засобам для боротьби з мобільним зв'язком, ніж клітка Фарадея (en: Faraday cage)².

«Глушник» мобільних телефонів блокує стільникові телефони шляхом посилення радіохвиль на частоті, яка використовується мобільними операторами. Це викликає перешкоди у зв'язку між телефоном і мобільною вежею, що призводить до втрати сигналу від мережі. Більшість мобільних телефонів використовують різні частоти для відправлення та отримання сигналів від мобільної вежі (так звана двостороння передача)³. Щоб вивести телефон з ладу достатньо перервати будь-який з цих сигналів. Портативні моделі можуть блокувати телефони на відстані до 30 метрів, у той час як радіус дії стаціонарних «глушників» може перевищувати декілька кілометрів⁴.

Загалом «глушники» – це сигнальні блокіратори, які називають глушниками радіосигналу супутника для (до) пристроїв глобальної системи позиціонування (GPS). Це нелегальні відправники радіочастот, які проєктуються, щоб блокувати, стискувати або заважати радіотелекомунікаціям⁵.

«Глушники» мобільних телефонів застосовують у різних цілях, а саме: «глушники» мобільних у кінотеатрах, блокування сотового зв'язку для бізнесу, «глушники» мобільних телефонів у місцях великого скупчення людей, для закладів охорони здоров'я, для запобігання терористичних актів⁶.

Ось детальні відомості про законність «глушників» у різних країнах світу:

- Австралія – заборонено продаж, постачання та використання⁷.

- Англія – дозволено володіння, заборонено використання. У Великобританії вважається, що такі пристрої нелегально встановлювати та використовувати.

Використання цих пристроїв означає протиправне порушення секції 1(безпатентне використання) і 13 (навмисне втручання) Акту Безпроводної Телеграфії 1949 р. Вихідний маркетинг, або ж масове пропонування пристрою, яке здійснюється для підбурювання публіки, щоб скоїти злочин переслідується судовим порядком (відповідальністю)⁸.

- Білорусь – не заборонено законодавством.

- США – повністю заборонено. «Глушник» мобільних телефонів є незаконним у США, а саме для використання театрами, ресторанами, навіть поліцією в тюрмах. Усі люди в цій країні мають дотримуватися закону⁹. Законодавство США забороняє не лише продаж, купівлю і носіння, але й оголошення про те, що ви хочете його придбати. Якщо у вас знайшли «глушилку» мобільного телефону або

ви протизаконно його використовуєте, вам загрожує штраф в сумі 11000 доларів і до одного року позбавлення волі¹⁰. Заборона на «глушники» мобільних телефонів не нова. Насправді – це старий Закон про зв'язок 1934 р., який забороняє здійснювати перешкоди будь-якого комерційного радіозв'язку¹¹.

- Вірменія – не заборонено законодавством.
- Грузія – не заборонено законодавством.
- Індія – дозволено використання в державних установах і школах¹².
- Італія – дозволено володіння, заборонено використання.
- Ямайка. «Глушники» мобільних телефонів використовуються у в'язницях.

За межами стін в'язниць у великій кількості існують медіа-повідомлення, які наголошують на незаконності використання цих пристроїв, які виводять з ладу стільниковий зв'язок¹³.

• Мексика – дозволено використання в деяких закладах (в'язниці, лікарні, церкви).

• Молдова – не заборонено законодавством.

• Нова Зеландія – дозволено використання у в'язницях.

• Норвегія – використання дозволено лише військовим і правоохоронним органам.

• Росія – не заборонено законодавством. Наприклад, у жовтні 2011 р. тисячі москвичів відчували помітне погіршення якості стільникового зв'язку в столиці. Як з'ясували «Нові Вісті», з початку жовтня у знаменитій Бутирській в'язниці почала діяти спеціальна «глушилка» для радіохвилі. Така ж система встановлена у «Матроській тиші». Замість того, щоб боротися з корумпованими наглядачами, які проносили мобільники в камери, керівництво Федеральної служби виконання покарань вирішило просто відсікти в'язниці перешкодами від зовнішнього світу. Однак під дію «глушилок» потрапили цілі житлові квартали міста, мешканці яких тепер не можуть користуватися мобільними телефонами. «НВ» склали свою карту «мертвих зон» і тепер борються з незаконною установкою спецпаратури. Вже давно перестав бути секретним, а головне, забороненим прийом, який використовує Головне управління Федеральної служби виконання покарань (ГУФСН), встановлюючи в СІЗО спеціальну апаратуру, здатну глушити сигнали мобільних телефонів. Тим часом, як заявив експерт «НВ» у галузі зв'язку, який просив не називати його імені, використання «глушилок» кримінально-каране діяння. Такі дії підпадають під статтю КК РФ «Незаконне використання ефіру». Ось тільки судова практика не знає жодного схожого розгляду¹⁴.

• Туреччина – використання дозволено лише військовим і правоохоронним органам.

• Україна – не заборонено законодавством, планується використання у школах. Наприклад, оператори мобільного зв'язку попереджають, що законність «глушилок» сумнівна. «Теоретично встановити такий заглушувач сигналу можна. Тим більше, що сьогодні в Україні цілком легально можна купити подібні пристрої, розповідає прес-секретар однієї з мобільних мереж. Потужність пристрою достатня для придушення сигналу в декількох аудиторіях (радіус – 50–60 м). Проте є вірогідність того, що в зону дії такого приладу може потрапити випадковий перехожий. У такому разі мова може йти про порушення його права як споживача, і правомірність дій чиновників з установки «глушника» може бути оскаржена таким абонентом у суді».

- Швейцарія – повністю заборонено.

• Ірландія. У цій країні використання мобільних «глушників» є протизаконним. Внаслідок порушення цих правил відбуваються судові переслідування відносно осіб, які порушують законодавство¹⁵.

• Японія – дозволено використання персональних моделей (радіус дії 5–7 метрів).

• Канада. Наприклад, дзвінки мобільних телефонів можуть довести до сказу власників ресторанів і кінотеатрів. Індустрія мобільного зв'язку Канади повстала проти силового насадження етикету серед восьмимільйонної групи користувачів шляхом легалізації технології глушіння сигналу. Міністерство промисловості Канади планує почати тримісячне всенародне обговорення питання про можливість використання технології блокування сигналів стільникових телефонів у ресторанах, театрах, бібліотеках та інших громадських місцях. «Ми маємо намір заручитися підтримкою якомога більшої кількості громадян з приводу застосування глушників стільникових телефонів», – сказав радник міністерства Девід Ворнс. Він повідомив газеті National Post, що до його відомства надходить безліч скарг у зв'язку із використанням стільникових телефонів у громадських місцях, а також запитів від служб безпеки, які бажають встановити глушники в переговорних кімнатах компаній з метою захисту конфіденційної інформації¹⁶.

Що стосується використання «глушників» мобільних телефонів у Європі, то відповідно до Європейського Директиву 99/05/СЕ продавати або використовувати мобільні телефонні «глушники» є незаконним. Проте анекдотичним доказом є те, що Іспанські власті не притягають до судової відповідальності громадян, які не за призначенням використовують ці пристрої. Франція закріпила правила, якими передбачається законне використання «глушників» мобільних телефонів у театрах, храмах та інших місцях. Перед дозволом установки вона буде перевірена на справність того, щоб за межами цих закладів, а також відділів поліції, пожежної охорони, а також закладів здоров'я працювали телефони. Для перевірки справності цієї системи залучають як операторів мобільного зв'язку, так і адміністрації. Закладів¹⁷. Неправильне використання буде вважатися правопорушенням. Французька влада визначила, що такі чинники гарантують права мобільних операторів з тих пір, як вони повинні пропонувати послуги стільникового телефону. У цьому сценарії глушники мобільних телефонів стали б подібними до базисних пунктів, хоча вони і «фільтрували» б комунікації замість їх встановлення. Французькі власті вважають, що лише ті з відібраних пристроїв можуть працювати, які відповідно до Директиви 99/05/СЕ будуть діяти в адекватний термін при наявності ліцензії на умовах кожної з держав-членів.

Підбиваючи підсумок вищевказаному, можна наголосити на тому, що законодавче підґрунтя використання «глушилок» мобільних телефонів у країнах світу дуже різноманітне. В одних країнах для їх використання не потрібний законодавчий дозвіл, тому що дія пристрою обмежена лише межами закладу, власники якого побажали його встановити. Проте, законодавці багатьох країн вважають використання «глушилок» протизаконним, а інші розглядають зараз можливість юридичного закріплення подібних норм. Природно буде розпочати роботу в даному напрямі, адже крім обґрунтування спірних питань вже зараз чимало з них потребують негайного вирішення.

А відтак, пропонуємо законодавцю врегулювати в Україні питання створення, використання та розповсюдження глушників радіосигналу супутників для (до) приймачів глобальної системи позиціонування, оскільки крім приватного права, вони напряму стосуються запобігання та нейтралізації, реальних і потенційних

загроз національним інтересам.

1. *Ahmed Sudqi Hussein Abdul-Rahman, Ahmad Nasr Raja Mohammad. Dual Band Mobile Jammer for GSM 900 & GSM 1800, JUST, 2007. – 27 p.*; *Berin Szoka. The Right Way to Cell Phone Jammers – And the FCC'S Way* // [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://techliberation.com/2009/01/08/the-right-way-to-allow-cell-phone-jammers-and-the-fccs-way/>. 2. *Wikipedia, the free encyclopedia. Station jamming* // [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://uk.wikipedia.org/wiki/>. 3. *Alex Mikhalechuk. How mobile jammers work. Security Blog* // [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://tvnz.co.nz/view/page/411749/1314563>. 4. *Gary Wollenhaupt. How Cell Phone Jammers Work. Home>Tech>Electronics>Phones>Cell Phones* // [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://electronics.howstuffworks.com/cell-phone-jammer4.htm>. 5. *GPS, Wi-Fi, and Cell Phone Jammers. Frequently Asked Questions (FAQs). Federal Communications Commission, 2005. – 9 p.*; *Ahmed Sudqi Hussein Abdul-Rahman, Ahmad Nasr Raja Mohammad. Dual Band Mobile Jammer for GSM 900 & GSM 1800, JUST, 2007. – 27 p.* 6. *Berin Szoka. Цит. праця.* 7. *Wikipedia, the free encyclopedia. Station jamming* // [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://uk.wikipedia.org/wiki/>. 8. *Mobile Phone Jammers ACA Report. Australian Communications Authority, July 2003. – 10 p.*; *Wikipedia, the free encyclopedia. Station jamming* // [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://uk.wikipedia.org/wiki/>. 9. Там само. 10. *Mike Elgan. Should Cell Phone Jamming be Legal* // [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://pcworld.about.net/od/wirelessphonesvoip/Should-Cell-Phone-Jamming-be-L.htm>. 11. *Communications Act of 1934. United States federal law, enacted as Public Law Number 416, Act of June 19, 1934, ch. 652, 48 Stat. 1064, by the 73rd Congress, signed by President Franklin D. Roosevelt* // [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.criminalgovernment.com/docs/61StatL101/ComAct34.html>. 12. *Wikipedia, the free encyclopedia. Station jamming* // [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://uk.wikipedia.org/wiki/>. 13. *Mobile Phone Jammers ACA Report. Australian Communications Authority, July 2003. – 10 p.*; *Wikipedia, the free encyclopedia. Station jamming* // [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://uk.wikipedia.org/wiki/>. 14. *У Москві з'явилися цілі райони, в яких спецслужби глушать мобільний зв'язок* // [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://ijf.ru/u-moskvi-z-39-yavilisya-cili-rajoni-v-yakix/>. 15. *Mobile Phone Jammers ACA Report. Australian Communications Authority, July 2003. – 10 p.*; *Wikipedia, the free encyclopedia. Station jamming* // [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://uk.wikipedia.org/wiki/>. 16. Там само. 17. Там само.